

Jaarverslag 2024

Stichting Watererfgoed Groot Woerden

Het stoomgemaal Kamerik-Teylingens weer op stoom laten draaien, is een lang gekoesterde wens van Stichting Watererfgoed Groot Woerden. Het gemaal, een rijksmonument, is een van de negen nog bestaande stoomgemalen in Nederland en het laatste dat onder stoom gebracht zal worden. In 2024 hebben de vrijwilligers van het gemaal samen met deskundige vakmensen gewerkt aan het complexe project om een nieuwe ketel te installeren en de machine weer op stoom te laten draaien. In 2025 zal dit 'ketelproject' worden afgerond.

Het ketelproject

De voorbereidingen voor het ketelproject startten al in 2023. In 2023 zijn de plannen opgesteld en is al een deel van de voorbereidingen getroffen voor de aanschaf en installatie van een nieuwe stoomketel. Het ontwerp sluit aan bij de historische situatie, maar met minimaal energieverbruik afgestemd op korte draaitijden. In december 2023 is de opdracht aan de leverancier verstrekt. Na de kickoff op 16 december 2023 ging het project echt van start.

De vrijwilligers hebben in 2024 gewerkt aan de voorbereidingen die nodig waren voor de komst en de aansluiting van de ketel. Er is een fundering aangelegd en het leidingwerk is voorbereid. De elektrische installatie is aangepast en er is een modern besturingssysteem ontworpen en aangelegd om de machinist te ondersteunen bij de bediening.

condensaatbak

Vroeger werd de afgewerkte stoom gewoon geloosd op de Wetering. Dat kan natuurlijk tegenwoordig niet meer. De afgewerkte stoom wordt in de condensaatbak gecondenseerd en gerecycled. De oude installatie, met moderne trekjes, moet namelijk wel aan de eisen van de moderne tijd voldoen.

Bouw van de ketel

Aankomst van de ketel bij het gemaal

Bij de werkzaamheden is het uitgangspunt steeds geweest dat voldaan moest worden aan de eisen op gebied van milieu en veiligheid en aan eisen op het gebied van de bediening (vb. kast met noodstop.) Zo is bijvoorbeeld de stoomleiding geplaatst door een daartoe gecertificeerd bedrijf. Bij de uitvoering werd ook duidelijk dat een aantal verbeteringen in de bestaande situatie nodig waren, zoals de elektra (kast en leidingen). Een deel van deze verbeteringen is direct in 2024 al uitgevoerd.

De nieuwe ketel is gebouwd. Deze zou in de zomer gereed zijn, maar werd met enige vertraging uiteindelijk in november geleverd. Tegen het front van de nieuwe ketel is een

historisch ketelfront geplaatst, zodat het uiterlijk zo veel mogelijk lijkt op hoe de ketel er vroeger uitzag.

Er is een voorstel ontwikkeld voor het metselwerk rond het front van de ketel. Dit voorstel is inmiddels goedgekeurd door Gerard Troost van de Rijksdienst voor cultureel erfgoed.

Een groot deel van de vrijwilligers heeft in 2024 al een stoomcursus gevolgd. De overige vrijwilligers die dit willen, zullen in 2025 de cursus volgen.

Hoewel de uitvoering van het project geleidelijk aan nogal afweek van het oorspronkelijke plan, ziet het ernaar uit dat het project netjes binnen de begroting blijft.

Veiligheid

Veiligheid is een belangrijk aspect, niet alleen bij de werkzaamheden aan het ketelproject, maar daarnaast ook bij voor vrijwilligers en bezoekers bij alles wat er gebeurt op het terrein. een intentieverklaring uitgesproken waarin deze aandacht voor veiligheid is vastgelegd.

- Tijdens het ketelproject is elke zaterdag aandacht besteed aan veiligheid. Zo is er een tijdelijke houten vloer gelegd op de plek waar de ketel zou worden geplaatst om ongevallen te voorkomen, er is een extra EHBO-kist aangeschaft en het bestuur heeft veiligheidsschoenen beschikbaar gesteld voor degenen die daarover nog niet beschikken.
- Er is een RI&E-uitgevoerd voor draaien op stoom en de maatregelen die voortvloeien uit deze evaluatie zijn in 2024 reeds voor een deel geïmplementeerd.
- Ook is een Arbo-commissie gestart die in kaart brengt welke maatregelen genomen moeten worden voor veiligheid op het terrein voor vrijwilligers en bezoekers.

Bezoekers en educatie

In verband met de werkzaamheden aan het ketelproject was het niet goed mogelijk in 2024 bezoekers te ontvangen. Niet alleen was dat vaak onveilig in verband met de werkzaamheden die plaatsvonden, maar ook was de machine het grootste deel van het jaar met plastic afgedekt om deze te beschermen tegen het stof dat ontstond door de werkzaamheden. Zelfs op de nationale gemalendagen en op de open monumentendagen was het gemaal voor het publiek gesloten.

Wel ontvingen we op drie dagen in juni zo'n 260 leerlingen van het Minkema College. Dat zij niet alle delen van het complex konden betreden, werd opgelost met een klein model van het gemaal en met filmpjes.

In 2024 zijn afspraken gemaakt met de Boerinn met het oog op samenwerking in 2025. Groepen bezoekers van de Boerinn zullen vanaf 2025 ook het gemaal bezoeken.

Buren

In 2024 zijn niet alleen verschillende contacten geweest met de burens in de machinistenwoning, maar ook is er een bijeenkomst georganiseerd voor alle burens van het gemaal. Daarbij is uitvoerig ingegaan op de aanschaf van de nieuwe ketel en het op stoom gaan draaien van het gemaal. De burens reageerden positief op deze voorlichtingsbijeenkomst.

Dieselgemaal Papekop Diemerbroek

Met het dieselgemaal is in 2024 een pas op de plaats gemaakt.

Dit komt doordat beschikbare vrijwilligers zijn ingezet op het ketelproject van het stoomgemaal en omdat het buitenterrein lange tijd open lag voor het vervangen van persleidingen van het elektrische gemaal.

Wel is van de gelegenheid gebruik gemaakt om mantelbuizen voor water- en afvoerleidingen te leggen zodat in de toekomst het gemaal en het bijgebouw aangesloten kunnen worden.

Door deze situatie is het gemaal in 2024 niet open geweest voor bezoekers. De werkzaamheden zijn beperkt gebleven tot een voorjaars- en wintercheck van de machine.

Project schermpresentatie

Het project voor het updaten en uitbreiden van de presentaties op de schermen in de kolenloods moest noodgedwongen worden uitgesteld in verband met ziekte van een belangrijke uitvoerder. Het project zal in 2025 alsnog worden uitgevoerd.

Nieuwe vrijwilligers

In verband met de werkzaamheden in het kader van het ketelproject zijn in 2024 weer een aantal vrijwilligers met uiteenlopende vakbekwaamheden bij het gemaal aangetrokken. Het team technische vrijwilligers is daarmee een zeer breed professioneel team geworden, waardoor ook relatief weinig externe deskundigheid ingeschakeld hoefde te worden.

Bestuur

We namen dit jaar afscheid van Theo Fikkers die nog maar kort tevoren was aangetreden als penningmeester. Maar gelukkig vonden we een nieuwe penningmeester in de persoon van Rob Kwakkenbos.

In 2024 vergaderde het bestuur twaalf keer (waarvan één maal digitaal).

Het bestuur voerde regelmatig overleg met het Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden, eigenaar van de gemalen.